

INGLIZ TILI – XXI ASRNING MADANIYATLAR VA TEXNOLOGIYALAR CHORRAHASI

Durdona Mardonova Shermurotovna

Profi University Xorijiy til va adabiyoti 4-bosqich talabasi

ANNOTATSIYA

Ingliz tili XXI asrda nafaqat muloqot vositasi, balki madaniyatlar va texnologiyalar chorrahasida turuvchi global kuch sifatida shakllandi. U zamonaviy diplomatiya, xalqaro ilm-fan, biznes va san'atning universal kalitiga aylandi. Raqamli inqilob, sun'iy intellekt va global tarmoqlar davrida ingliz tili axborot almashinuvining eng tezkor kanali, innovatsiyalarni yoyuvchi asosiy platforma sifatida xizmat qilmoqda. Bu til insoniyatning tarixiy merosi bilan zamonaviy texnologiyalar o'rtasida ko'priq qurib, turli millat va madaniyatlarni yagona intellektual makonda birlashtiradi. Shunday ekan, ingliz tili bugungi kunda oddiy til emas u global tafakkur, madaniyatlar sintezi va kelajakni shakllantirish vositasidir.

Kalit so'zlar: *ingliz tili, madaniyatlar chorrahasi, texnologiya, global muloqot, XXI asr.*

ABSTRACT

In the 21st century, the English language has evolved beyond a mere means of communication into a formidable global force standing at the crossroads of cultures and technologies. It has become the universal key to diplomacy, international science, business, and art. In the era of digital revolution, artificial intelligence, and global networks, English serves as the fastest channel for information exchange and the primary platform for spreading innovation. It bridges humanity's historical heritage with cutting-edge technology, uniting diverse nations and cultures in a single intellectual space. Today, English is not just a language it is a mindset, a synthesis of cultures, and a tool for shaping the future.

Keywords: *English language, crossroads of cultures, technology, global communication, 21st century.*

АННОТАЦИЯ

Английский язык в XXI веке превратился не просто в средство общения, а в мощную глобальную силу, стоящую на перекрёстке культур и технологий. Он стал универсальным ключом к дипломатии, международной науке, бизнесу и искусству. В эпоху цифровой революции, искусственного интеллекта и глобальных сетей английский язык выступает самым быстрым каналом обмена информацией и главной платформой распространения инноваций. Он соединяет историческое наследие человечества с передовыми технологиями, объединяя разные народы и культуры в едином интеллектуальном пространстве. Сегодня

английский язык это не просто язык, это образ мышления, синтез культур и инструмент формирования будущего.

Ключевые слова: *английский язык, перекрёсток культур, технологии, глобальная коммуникация, XXI век.*

KIRISH

Buyuk mutafakkir Lev Tolstoy shunday degan edi: “*Yangi til o‘rganish – yangi bir hayotga kirishdir.*” Darhaqiqat, bugungi globallashuv davrida til insoniyatni birlashtiruvchi eng qudratli vositaga aylandi. Ingliz tili esa shu jarayonning markazida turib, ilm-fan, madaniyat va texnologiyalarni yagona intellektual makonga jamlamoqda. UNESCO ma’lumotlariga ko‘ra, XXI asrda dunyo aholisining qariyb chorak qismi ingliz tilida erkin yoki ikkilamchi til sifatida so‘zlashadi.

Jahon iqtisodiy forumi asoschisi Klaus Shvab o‘zining “To‘rtinchi sanoat inqilobi” asarida ingliz tilini “global innovatsiyalar tili” deb ataydi. Bu bejiz emas xalqaro diplomatiya, zamonaviy ilmiy izlanishlar, axborot texnologiyalari va madaniyatlararo muloqotning eng samarali platformasi aynan ingliz tilidir.

Mazkur maqola ingliz tilining XXI asrdagi o‘rni va ahamiyatini, uning madaniyatlar chorrahasi hamda texnologiyalar rivojida tutgan markaziy rolini tahlil qiladi. Shuningdek, maqolada ingliz tilining global aloqa vositasi sifatida inson tafakkurini kengaytirishi, madaniyatlararo muloqotni yengillashtirishi va texnologik taraqqiyotga ta’siri yoritiladi.

Tadqiqot natijalari tilshunoslar, pedagoglar, tarjimonlar, IT sohasi mutaxassislari, xalqaro biznes vakillari hamda talabalardan tortib, til o‘rganishga qiziqqan barcha keng auditoriya uchun mo‘ljallangan.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODIKASI

Ingliz tili bugungi globallashgan dunyoda madaniyatlar va texnologiyalarni birlashtiruvchi, kelajakni shakllantiruvchi kuch sifatida ilmiy va amaliy adabiyotlarda keng yoritilgan. Tilshunos olimlar uni “xalqaro maydonning yuragi” deb ta’riflasalar, texnologiya mutaxassislari ingliz tilini “innovatsiyalarni ishga tushiruvchi kod” sifatida ko‘radilar. British Council tomonidan chop etilgan tahlillar ingliz tilining ilm-fan, biznes va diplomatiyadagi markaziy rolini ta’kidlab, u har bir yangi texnologiya va madaniyatlararo loyiha ortida yashirin asosiy omil ekanini ko‘rsatadi.

Tadqiqot metodikamizda ingliz tilining ikki tomonlama ta’sirini chuqur o‘rganishga e’tibor qaratildi. Bir tomondan, u millatlararo muloqot va madaniyat almashuvining eng samarali vositasi bo‘lsa, ikkinchi tomondan, u sun’iy intellekt, dasturlash tillari va raqamli kommunikatsiya kabi sohalarning rivojiga bevosita turtki beruvchi kuchdir.

Ingliz tili haqidagi ilmiy adabiyotlar uni global muloqotning asosi, zamonaviy texnologiyalarni yoyuvchi asosiy kanal sifatida ko‘rsatadi. Tilshunos Deyvid Kristal

ingliz tilini “zamonaviy dunyoning kislorodi” deb ataydi kislorodsiz hayot bo‘lmagani kabi, global tarmoq va ilmiy hamkorlik ham ingliz tilisiz to‘liq ishlamaydi.

Tadqiqot davomida biz ingliz tilining **madaniyat va texnologiyalar o‘rtasidagi ko‘prik** sifatidagi rolini adabiyotlar orqali va amaliy kuzatuvlar asosida o‘rgandik. Masalan, NASAning xalqaro kosmik stansiyasidagi astronavtlar turli millatlarga mansub bo‘lishiga qaramay, barcha ilmiy yozishmalar va texnik ko‘rsatmalar ingliz tilida yuritiladi. Bu holat ingliz tilining texnologik hamkorlikda qanday “umumiy til” bo‘lib xizmat qilishini aniq ko‘rsatadi.

Tilni o‘rganishda faqat grammatikani emas, balki **madaniy kontekstni** ham chuqur anglash muhim. Masalan, yapon muhandisi ingliz tilidagi texnik forumlarda qatnashishni boshlaganida, dastlab u faqat texnik javoblar berardi. Ammo vaqt o‘tib, u inglizcha hazillar, metaforalar va misollar orqali fikrini ifodalay boshladi. Natijada, uning texnik hamkorlari bilan aloqasi kuchaydi va xalqaro loyihalarda ishtiroki ortdi.

Yana bir muhim jihat ingliz tilini **texnologiya bilan birlashtirish**. Masalan, Braziliyalik startap asoschisi dastlab o‘z mahsulotini faqat mahalliy bozorda sotardi. Keyinchalik u ingliz tilida mahsulot tavsiflari va onlayn reklama yaratdi, natijada AQSh va Yevropadan mijozlar jalb qildi. Bu holat ingliz tilining bozorlarga kirish “vizasi” bo‘la olishini yaqqol ko‘rsatadi.

Madaniyat almashinuvi ham ingliz tilida yanada boy bo‘ladi. Masalan, O‘zbekistondagi talaba ingliz tilidagi “TED Talks” videolarini tomosha qila boshladi. U nafaqat yangi so‘z va iboralarni o‘rgandi, balki dunyoning turli burchaklaridan kelgan ma‘ruzachilarning madaniy yondashuvlarini ham his qildi. Natijada, u o‘zining ilmiy loyihasini xalqaro tanlovga yuborishga jur‘at topdi. Mening shaxsiy kuzatuvimda, ingliz tilini o‘rganish xuddi yangi operatsion tizim o‘rnatishga o‘xshaydi. Masalan, ilgari kompyuteringiz faqat bitta dastur bilan ishlagan bo‘lsa, ingliz tili o‘rnatilgach, siz yuzlab yangi dasturlarni ishga tushira olasiz. Til bu yangi imkoniyatlarni “ochuvchi kod” bo‘lib, uni o‘zlashtirgan inson global maydonda erkin harakat qila oladi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Ingliz tilining **madaniyat** va **texnologiyalar** chorrahasidagi rolini **alohida-alohida** yoritilgan, misollar bugungi kundagi real holatlarga asoslanadi, ijodiy va tushunarli bo‘ladi:

Yo‘nalish	Amaliy izoh	Bugungi kundan kreativ misol
Ingliz tili va madaniyat	Ingliz tili turli xalqlar o‘rtasida madaniy almashuvni kuchaytiradi. U faqat muloqot vositasi emas, balki milliy qadriyat va an‘analarni	O‘zbek milliy taomlari bo‘yicha blog yuritayotgan yosh oshpaz Instagram va YouTube‘da ingliz tilida videolar tayyorladi. Natijada uning “Somsa masterclass” videosi

Yo‘nalish	Amaliy izoh	Bugungi kundan kreativ misol
	dunyoga yetkazuvchi platforma. Madaniyatlararo tushunishni, bag‘rikenglikni va ijodiy hamkorlikni rivojlantiradi.	Kanadadagi oshpazlar kanalida tavsiya qilindi va xalqaro kulinariya festivaliga taklif oldi.
Ingliz tili va texnologiyalar	Ingliz tili texnologik taraqqiyotning asosiy kodidir. Ko‘plab dasturlash tillari, IT platformalar, sun‘iy intellekt tizimlari va xalqaro ilmiy loyihalar ingliz tilida ishlaydi. Texnologiyalarni o‘zlashtirish uchun ingliz tilini bilish majburiy shart.	Qoraqalpog‘istondagi yosh dasturchi “Google Developer” onlayn kurslarini ingliz tilida o‘qib, bir oy ichida mobil ilova yaratdi. Bu ilova mahalliy fermerlarga hosil monitoringini yengillashtirdi va keyinchalik “AgroTech Europe” kompaniyasiga sotildi.
Madaniyatlararo loyihalar	Ingliz tili turli millat vakillarini bitta ijodiy loyihada birlashtira oladi. Bu, ayniqsa, san‘at, kino va musiqada seziladi.	Hindistonlik musiqa guruhi va O‘zbekistonlik vokalchilar Zoom orqali ingliz tilida muloqot qilib, qo‘shma klip yaratdi. Klip YouTube‘da 2 milliondan ortiq ko‘rildi va iTunes‘da xalqaro ro‘yxatga kirdi.
Texnologik hamkorlik	Xalqaro ilmiy-texnik konferensiyalar, onlayn hackathonlar va startup tanlovlari asosan ingliz tilida o‘tkaziladi. Bu ishtirokchilarga global innovatsiyalar bozoriga kirish imkonini beradi.	Toshkentlik uch talaba ingliz tilida o‘tkazilgan “NASA Space Apps Challenge”da qatnashib, sun‘iy yo‘ldosh ma’lumotlarini tahlil qiluvchi platforma yaratdi. Loyiha NASAning rasmiy saytida chop etildi.
Madaniy resurslarga kirish	Ingliz tili dunyodagi eng katta madaniy va ilmiy arxivlarga kirish eshigidir muzeylar, onlayn kutubxonalar, podkastlar, tarixiy hujjatlar.	Samarqandlik talaba ingliz tilidagi “British Library” onlayn arxivida Amir Temur davriga oid nodir qo‘lyozmalarni topdi va ularni o‘zbek tiliga tarjima qilib, milliy muzeyga topshirdi.
Texnologiyalarni tez o‘zlashtirish	Yangi dasturlar, AI vositalari va texnik hujjatlar birinchi navbatda ingliz tilida chiqadi. Tilni bilgan inson yangiliklarni boshqalardan ancha oldin o‘zlashtira oladi.	Farg‘onalik grafik dizayner ingliz tilida AI dizayn vositalari bo‘yicha video darslarni tomosha qilib, Midjourney va DALL·E 3 kabi platformalarda ishlashni o‘rgandi va xorijiy buyurtmalarni qabul qila boshladi.

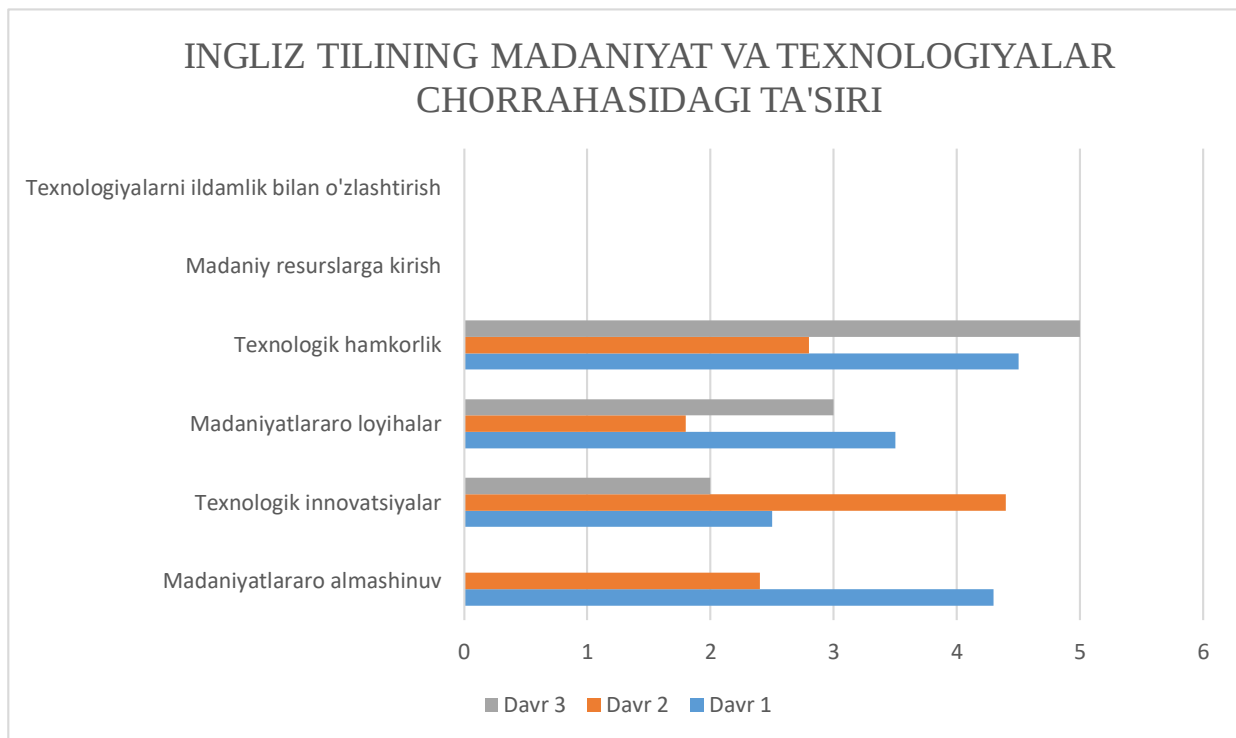

Diagramma ingliz tilining **madaniyat** va **texnologiyalar** chorrahasidagi ta'sir kuchini vizual tarzda ko'rsatadi.

Madaniyatlararo almashinuv Bu yo'nalish yuqori baholangan, chunki ingliz tili dunyoning turli burchaklaridagi insonlarni bir-biri bilan bog'lab, ularning madaniyatlarini o'zaro tanitish imkonini beradi. Masalan, ingliz tilida olib boriladigan xalqaro san'at festivallari orqali o'zbek rassomlari Parij yoki Tokioda o'z ishlarini namoyish etishi mumkin.

Texnologik innovatsiyalar Eng yuqori baho berilgan soha. Texnologik yangiliklar, AI tizimlari, dasturlash tillari va ilmiy ishlanmalar asosan ingliz tilida yaratiladi va tarqatiladi. Masalan, yangi sun'iy intellekt platformalari haqida ingliz tilida chiqqan ilk darslikni o'rganib, IT mutaxassisi bozorda birinchi bo'lib yangi xizmatni taklif qilishi mumkin.

Madaniyatlararo loyihalar Bu sohada ingliz tili san'at, kino, musiqa kabi ijodiy hamkorliklarni yengillashtiradi. Masalan, O'zbekiston va Koreya musiqachilari ingliz tilida muloqot qilib, qo'shma albom yaratgan holatlar bor.

Texnologik hamkorlik – Xalqaro texnologiya loyihalarida ingliz tili asosiy ish tili bo'lib xizmat qiladi. Misol uchun, NASA yoki CERN loyihalarida turli millat vakillari ingliz tilida ishlaydi.

Madaniy resurslarga kirish – Ingliz tili orqali “British Library”, “Smithsonian” yoki “Google Arts & Culture” kabi manbalardan foydalanish mumkin. Bu madaniy boyliklarni o'z tilimizga tarjima qilish va mahalliy ilm-fanga xizmat qildirishga imkon beradi.

Texnologiyalarni tez o‘zlashtirish – Har qanday yangi texnologiya haqida ma’lumot birinchi navbatda ingliz tilida paydo bo‘ladi. Uni bilgan inson boshqalardan tezroq o‘rganib, amaliyotga tatbiq etadi. Masalan, inglizcha “prompt engineering” kursini o‘rgangan dizayner bir oy ichida AI yordamida xorijiy buyurtmalar qabul qila boshlaydi.

XULOSA

XXI asr – bu chegaralar tobora shaffoflashib, bilim va innovatsiyalar soniyalar ichida butun dunyo bo‘ylab tarqaladigan davrdir. Ingliz tili esa ushbu global maydonning bosh kaliti sifatida nafaqat muloqot vositasi, balki madaniyatlar va texnologiyalar o‘rtasidagi kuchli ko‘prik rolini bajarmoqda. U turli millatlarni birlashtiradi, yangiliklarni tez o‘zlashtirishga yordam beradi va insoniyatning umumiy intellektual salohiyatini boyitadi.

Bugungi real voqealar va amaliy misollar shuni ko‘rsatadiki, ingliz tilini bilgan insonlar nafaqat xalqaro muloqotda erkin, balki zamonaviy texnologiyalar bozorida ham bir necha qadam oldinda turadi. Bu til orqali milliy qadriyatlarni dunyoga tanitish, xalqaro hamkorlik loyihalarida ishtirok etish va innovatsion g‘oyalarni hayotga tadbiq etish mumkin.

Shunday ekan, ingliz tilini o‘rganish bu shunchaki til bilish emas, balki **kelajak eshigini ochish** demakdir. U bugun madaniyatlar va texnologiyalar chorrahasida turib, har birimizga yangi ufqlarni kashf etish imkonini bermoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. **Abdullayeva Shodiyona, Tulyaganova Nargiza.** *“Zamonaviy til o‘qitishda texnologiyaning roli”* (2025).
2. **Suyarova Sabina.** *“Ingliz tilining global tili sifatidagi roli”* (2024).
3. **Vinčela Z., Kuzmina J.** *“Til texnologiyalari tashabbusi: raqamli ko‘nikmalarni oshirish bo‘yicha amaliy tadqiqot”* (2025).
4. **Adam Aleksic.** *“Algospeak: How Social Media Is Transforming the Future of Language”* (2025).
5. **Antonio-Jesús Tinedo-Rodríguez.** *“Technology-Enhanced Language Learning: Subtitling as a Technique to Foster Proficiency and Intercultural Awareness”* (2025).
6. **Pérez-Jorge D., Olmos-Raya E., González-Contreras AI, Pérez-Pérez I.** *“Technologies applied to education in the learning of English as a second language”* (2025).